

DEPARTAMENT DE MÚSICA

HISTÒRIA DE LA MÚSICA I LA DANSA 2n BATXILLERAT

ÍNDEX

- 1. Introducció**
 - 1.1. Justificació de la programació
 - 1.2. Contextualització
- 2. Objectius de l'etapa vinculats a la matèria**
- 3. Competències**
- 4. Continguts**
- 5. Unitats didàctiques**
 - 5.1. Organització
 - 5.2. Distribució temporal
- 6. Metodologia. Orientacions didàctiques:**
 - 6.1. Metodologia general i específica
 - 6.2. Recursos didàctics i organitzatius
 - 6.3. Activitats i estratègies d'ensenyança i aprenentatge
 - 6.4. Activitats complementàries i extraescolars
- 7. Avaluació de l'alumnat**
 - 7.1. Criteris d'avaluació (incloent-hi els dels alumnes amb necessitats educatives especials, havent adequat abans els objectius generals dels continguts per a ells)
 - 7.2. Instruments d'avaluació
 - 7.3. Criteris de qualificació i promoció
 - 7.4. Activitats de reforç, d'ampliació i de recuperació per a pendants
- 8. Mesures d'atenció a l'alumnat amb necessitats específiques de recolzament educatiu o amb necessitat de compensació educativa**
- 9. Elements transversals**
 - 9.1. Foment de la lectura
 - 9.2. Comprensió lectora
 - 9.3. Expressió oral i escrita
 - 9.4. Comunicació audiovisual
 - 9.5. TIC (incloent-hi mesures per a difondre les bones pràctiques en el seu ús)
 - 9.6. Emprenedor/a
 - 9.7. Educació cívica i constitucional
- 10. Avaluació de la pràctica docent i indicadors de consecució, tant per a avaluar els aprenentatges de l'alumnat com els processos d'ensenyança i la pròpia pràctica docent**

1. Introducció

1.1. Justificació de la programació

La música i la dansa són manifestacions artístiques que han anat lligades a l'esdevenir històric i cultural de la humanitat. L'estudi de la història d'aquestes manifestacions pretén proporcionar als alumnes una visió global del lloc que ambdues disciplines ocupen en la història de l'art, dotar-los de fonaments de comprensió, anàlisi i valoració de les creacions i de criteris per fer judicis estètics propis, i facilitar-los l'adquisició d'horitzons culturals més ambiciosos. Aquesta matèria pretén abastar l'estudi de la música i la dansa des d'una perspectiva integradora que fa possible aproximar-se a l'evolució d'aquestes manifestacions artístiques al llarg de la història i a la manera com s'han vinculat amb la societat i les arts en cada període. La interpretació ha de ser entesa com la traducció pràctica del codi corresponent o provinent de la tradició, per la qual cosa els objectes d'estudi han de ser les característiques més rellevants que configuren un estil, una època, els autors més representatius i les seves obres. L'estudi de la història de la música i la dansa contribueix de manera intensa a la formació humana i social dels alumnes i afavoreix la seva maduresa intel·lectual, ja que els ajuda a fer-se una idea de la varietat de manifestacions que han format el patrimoni de la humanitat al llarg del temps, els facilita l'adquisició d'habilitats d'escolta activa i d'anàlisi, els proporciona tècniques de recerca i indagació i eines per interpretar els codis propis del llenguatge musical i corporal, i contribueix a desenvolupar la seva sensibilitat i la seva capacitat d'aplicar els coneixements adquirits al consum propi de música i al lleure. Tot això fa que aquesta matèria sigui una eina inestimable per a la formació dels alumnes en les edats en què es produeix el seu desenvolupament intel·lectual i afectiu, si més no perquè és una matèria fonamental per a l'estudi de la història de la humanitat.

La història de la música i la dansa, com a matèria, contribueix a assolir els objectius generals de batxillerat d'una manera activa, ja que potencia la sensibilitat artística i el criteri estètic, contribueix als hàbits de lectura i estudi, transmet el valor social del respecte i la defensa del patrimoni artístic de la Comunitat Valenciana i de la humanitat en general, ajuda a consolidar una maduresa personal i social, i potencia l'orientació cap a sortides professionals específiques. Una vegada que els alumnes hagen cursat aquesta matèria, hauran adquirit una formació més àmplia i una visió més global del lloc que ocupen la música i la dansa en la història de l'art, i hauran desenvolupat criteris per emetre judicis estètics propis.

1.2. Contextualització

L'assignatura d'Història de la Música i de la Dansa, tenint en compte el major grau de maduresa de l'alumnat, permet avançar en els processos cognitius per a conèixer, comprendre, apreciar i valorar críticament el fet musical.

Els continguts específics s'han organitzat en set blocs. El primer està referit a la Percepció, anàlisi i documentació i assenta les bases procedimentals per a l'adquisició de la resta de blocs, per tant, cal entendre'l com un bloc comú que incorpora plantejaments metodològics i didàctics relacionats amb els continguts de la matèria, amb el desenvolupament de les competències en contextos reals i l'aprenentatge dels elements transversals. Els blocs successius passen per les diferents etapes històriques i culturals, tractant les creacions i autors més representatius de cada una d'estes.

El segon bloc, La música en l'antiguitat. Evolució de la monodia a la polifonia, disposa el punt d'inici d'este procés en l'antiguitat i s'endinsa amb major atenció en els períodes de l'Edat Mitjana i el Renaixement. El seu títol, igual que la resta, agrupa diversos períodes o estils amb un denominador comú que l'introdueix i defineix, referit a l'evolució harmònica de la música, des de la música modal fins a l'atonalisme, passant per tota l'evolució i metamorfosi de la tonalitat, que en gran part, determina canvis en els estils musicals. D'esta manera, es presenten els blocs successius: el tercer bloc, Consolidació de la tonalitat. Barroc i Classicisme, el quart bloc, Expansió de la tonalitat. El Romanticisme, el Nacionalisme, el Postromanticisme, l'Impressionisme i l'Expressionisme, i el quint bloc, Pluralitat de llenguatges: Música acadèmica del s. XX, referit a l'abandó de la tonalitat i l'aparició massiva d'avantguardes.

El sext bloc, Altres músiques i cultures, aglutina altres músiques que per les seues característiques particulars no estan en el marc de la música històrica, però que per la seua importància en mereixen l'atenció; el *jazz*, el flamenc, la música lleugera, música ètnica, etc. S'ha afegit un setè bloc, Elements transversals a la matèria, que incorpora elements comuns a totes les àrees per al desenvolupament de les competències transversals, complementant els mateixos continguts de la matèria.

2. Objectius de l'etapa vinculats a la matèria

Els ensenyaments d'història de la música i la dansa tenen els objectius que s'esmenten a continuació:

1. Identificar, mitjançant l'audició o el visionament, les característiques estètiques i estilístiques de les obres i ubicar-les en els diversos períodes de la història de la música i la dansa.
2. Conèixer les principals característiques de les diferents etapes de la història de la música i la dansa, els creadors i les obres més representatius i la importància que tenen en l'evolució de les disciplines artístiques.
3. Valorar la importància de la música i la dansa com a manifestacions artístiques d'una societat, considerar la influència dels factors de tipus cultural, sociològic i estètic en el procés creatiu, i conèixer les relacions que tenen amb la literatura i les altres arts.
4. Utilitzar el lèxic i la terminologia adequats per analitzar una obra i explicar-ne les característiques estètiques i estilístiques i les relacions amb l'entorn cultural en què va ser creada, fent servir les fonts bibliogràfiques i les tecnologies de la comunicació.
5. Adquirir l'hàbit d'escoltar i/o presenciar espectacles de música i dansa, tant procedents de la tradició clàssica com d'altres cultures o de les tendències populars urbanes actuals, a fi de construir un pensament estètic autònom, obert i flexible.
6. Conèixer i valorar el patrimoni artístic de la música i la dansa com a part integrant del patrimoni històric i cultural, i reconèixer les aportacions significatives que hi han fet l'Estat espanyol i la Comunitat Valenciana.
7. Impulsar la curiositat pel coneixement de la pluralitat de les manifestacions artístiques, especialment les contemporànies, a fi de fomentar els valors de la comprensió i el respecte envers les preferències i els gusts personals.
8. Conèixer i comprendre el procés de creació musical i coreogràfica, i distingir els agents que intervenen directament en la difusió de les obres: intèrprets, instruments, enregistraments, partitures, etc.
9. Conèixer, analitzar i valorar les diferents manifestacions de música i dansa del panorama cultural valenciana, i relacionar-les adequadament amb la resta de produccions musicals.

3. Competències

Comunicació lingüística

La història de la música contribueix a adquirir i utilitzar un vocabulari musical específic, a desenvolupar les habilitats i les capacitats cognitives i lingüístiques (descripció, narració, explicació, justificació, argumentació), i a millorar els intercanvis comunicatius entre docent i alumne i entre iguals. També promou la integració del llenguatge musical i el llenguatge verbal i la valoració de l'enriquiment que aquesta interacció genera.

Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

L'anàlisi de les formes musicals, la representació de les idees musicals mitjançant signes i grafies variades (pentagrames, notes, figures, silencis, indicacions metronòmiques, signes d'intensitat i altres representacions gràfiques no convencionals), la resolució de problemes a partir de la preparació de projectes, individuals o col·lectius, l'anàlisi i l'elaboració de crítiques que suposen la reflexió, l'extracció de conclusions i la proposta de solucions ajuden a desenvolupar aquesta competència.

Competència digital

Els alumnes poden accedir a una quantitat enorme d'informació mitjançant les tecnologies de la informació i la comunicació. Docents i alumnes han d'aprofitar aquesta nova situació, que afavoreix els processos d'autoaprenentatge. No obstant això, cal ser conscients de qüestions relacionades amb la distribució i l'ús dels productes musicals i amb els drets d'autor.

Aprendre a aprendre

La història de la música potencia l'atenció, la concentració i la memòria, i desenvolupa el sentit de l'ordre i de l'anàlisi, capacitats i destreses fonamentals per a l'aprenentatge guiat i autònom. Les activitats relacionades amb l'audició, l'anàlisi, la recerca, la identificació de circumstàncies culturals i temporals, l'emissió de judicis crítics, etc. requereixen la presa de consciència de les pròpies possibilitats, la utilització de diferents estratègies d'aprenentatge i la gestió i el control eficaços dels propis processos.

Competències socials i cíviques

La participació en activitats musicals de diferent índole, especialment les relacionades amb l'anàlisi i la crítica conjunta que impliquen una feina cooperativa, influeix positivament en l'adquisició d'habilitats per relacionar-se amb els altres. La participació en experiències musicals col·lectives ofereix l'oportunitat d'expressar idees pròpies, de valorar les dels altres i de

coordinar les accions pròpies amb les dels altres integrants del grup responsabilitzant-se de la consecució d'un resultat.

El contacte amb una àmplia varietat de músiques d'èpoques i estils diferents afavoreix la comprensió de diferents cultures i la presa de consciència de l'aportació d'aquestes cultures al progrés de la humanitat. D'aquesta manera es contribueix a la valoració de la diversitat musical i dels trets de la societat en la qual viu l'alumne.

Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor

La feina, individual i cooperativa, i la planificació i la gestió de projectes que porten l'alumne a comprendre i valorar el fet musical i a desenvolupar criteris per emetre judicis estètics ajuden a adquirir aquesta competència desenvolupant capacitats com la perseverança, la responsabilitat, l'autocrítica, l'autoestima, etc.

Consciència i expressions culturals

La matèria d'història de la música i la dansa contribueix de forma directa a adquirir aquesta competència en tots els aspectes que la configuren. Fomenta la capacitat d'apreciar, comprendre i valorar críticament diferents manifestacions culturals i musicals, així com el coneixement de músiques de diferents cultures, èpoques i estils; potencia actituds obertes i respectuoses; ofereix elements per elaborar judicis fonamentats respecte a les diferents manifestacions musicals, i estableix connexions amb altres llenguatges artístics i amb els contextos social i històric als que cada obra pertany. D'altra banda, comprendre millor el fet musical permet considerar-lo una font de plaer i d'enriquiment personal.

5. Unitats didàctiques

5.1. Organització

UD 1. La música en l'Antiguitat. Evolució de la monodia a la polifonia

UD 2. Consolidació de la tonalitat. El Barroc

UD 3. El Classicisme

UD4. Expansió de la tonalitat: el Romanticisme i el Nacionalisme

UD 5. El Postromanticisme, l'Impressionisme i l'Expressionisme

UD 6. Pluralitat de llenguatges: Música Acadèmica del segle XX

UD 7. Altres músiques i cultures. La música i la dansa popular moderna

UD 8. Altres músiques i cultures. El cant i el ball flamenc

UD 9. Altres músiques i cultures. Música i mitjans de comunicació

UD 10. Altres músiques i cultures. El jazz

5.2. Distribució temporal

2n de Batxillerat		
1r trimestre	2n trimestre	3r trimestre
UD1	UD5	UD9
UD2	UD6	UD10
UD3	UD7	
UD4	UD8	

6. Metodologia. Orientacions didàctiques

6.1. Metodologia general i específica

Cal que el procés d'ensenyament-aprenentatge prenga com a punt de partida el nivell de desenvolupament dels alumnes i els seus aprenentatges previs, que possibilita que els alumnes assoleixen per ells mateixos aprenentatges significatius i que propiciï situacions d'aprenentatge en les quals els alumnes puguin actualitzar els seus coneixements, que tinguen sentit i que parteixen dels interessos, les demandes i les expectatives dels alumnes.

Per tant, els principis orientadors de la pràctica educativa del professor es basen en una metodologia activa, engrescadora, que tinga en compte la diversitat dels alumnes.

L'aproximació a la matèria i l'estudi dels continguts no han de limitar-se al catàleg d'obres de diferents compositors, sinó que ha de tenir un caràcter integrador, que implique comprendre i valorar les grans aportacions individuals o col·lectives, les característiques que presenten i la manera com han evolucionat en el temps. La metodologia ha de ser eminentment pràctica i ha de perseguir la participació activa dels alumnes i el contrast d'opinions.

La pràctica habitual d'escoltar, visionar o presenciar espectacles musicals o de dansa d'obres representatives dels períodes històrics i l'ús d'informació (extreta de diverses fonts: bibliografia, videoteca, tecnologies de la informació i la comunicació, etc.) sobre les característiques estilístiques i els corrents estètics dels contextos en els quals s'han desenvolupat aquestes arts han de servir per modelar el gust dels alumnes i, alhora, per proporcionar-los una perspectiva més àmplia de la creació artística.

Els coneixements adquirits els han de permetre comprendre l'evolució de la música i la dansa, establir associacions amb altres manifestacions artístiques de les societats on es varen produir, ubicar temporalment les obres i, finalment, construir argumentacions basades en

l'anàlisi i la valoració d'aquestes obres. Amb la finalitat que els alumnes es facen una idea de l'evolució dels diversos estils, gèneres, etc., cal adoptar una seqüenciació cronològica dels continguts i incidir en els principals músics, ballarins i obres de cada període. En aquesta seqüenciació, hi han de ser presents els artistes de la Comunitat Valenciana i les obres més representatives que han creat.

6.2. Recursos didàctics i organitzatius

L'aula de música, que ha de ser espaiosa, requereix uns recursos, materials i espais específics. És convenient disposar d'un mobiliari adequat que permeti agrupaments diversos, segons l'activitat proposada, en lloc de taules i cadires que condicionen l'ús de l'espai.

Pel que fa als materials, es requereix una pissarra pautaada, partitures, musicogrames, textos (literaris, lletres de cançons, etc.), làmines (d'èpoques, corrents, estils, autors, etc.), mapes temporals (eix cronològic), vídeos i DVD de concerts, òperes, recitals i pel·lícules, etc. Així mateix, per poder accedir a l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació, tan importants en la societat d'avui, calen un ordinador amb connexió a Internet, un reproductor de música, una pissarra digital, un projector, una taula de mesclades, etc.

Alguns recursos didàctics dels quals es pot disposar són: l'assistència a espectacles musicals i a concerts de caràcter didàctic; la lectura de textos de cançons, de llibrets d'òpera, de retalls de diari amb notícies musicals, de programes de mà de concerts, de programacions i crítiques musicals; la col·laboració en les activitats que puguin programar altres departaments didàctics (recitals de poesia, representacions teatrals, acompanyament musical de textos poètics, etc.); la visita a una escola de música; l'assistència a l'assaig d'una coral, d'una banda de música o d'una orquestra, etc. El temps s'ha de distribuir d'acord amb la importància de les activitats proposades, de les necessitats del grup i de la resposta dels alumnes.

La feina de recerca, tant individual com cooperativa, potencia les habilitats per a l'anàlisi, la inferència, l'ús de fonts d'informació, la interpretació crítica, la síntesi, l'emissió de judicis ponderats o la discussió sobre qüestions controvertides, contribueix a crear el propi coneixement històric i fa veure el caràcter no dogmàtic o provisional del coneixement científic. El docent esdevé un guia que orienta tot aquest procés.

La història de la música i la dansa es relaciona íntimament amb altres disciplines pròpies de la modalitat, com l'anàlisi, el llenguatge i la pràctica musical, però també amb matèries comunes com història d'Espanya, història de la filosofia, història de l'art, llengua valenciana i literatura, llengua castellana i literatura, etc. Totes contribueixen a generar un marc de sabers i curiositats que faciliten el desenvolupament crític i participatiu en l'entorn social. La funció de

la matèria es revela encara més necessària en un entorn caracteritzat per la diversitat cultural i per la complexitat tecnològica creixent.

Els alumnes han de participar en el procés d'avaluació (autoavaluació, coavaluació) i han de saber quins són els criteris d'avaluació i els estàndards avaluable del seu aprenentatge.

Professor i alumne han de dur a terme una avaluació inicial que informi del punt de partida; una avaluació del procés que tinga en compte els progressos en l'assoliment de competències i la consecució d'objectius, i una avaluació final global que permeta comprovar el desenvolupament de les competències a partir de situacions o problemes als quals els alumnes han de ser capaços de donar resposta aplicant els coneixements apresos.

Durant el procés d'aprenentatge, el docent ha de canviar les estratègies metodològiques per adaptar-les al ritme d'aprenentatge del grup si detecta que els alumnes no aconsegueixen assolir els objectius proposats i exigits en els estàndards.

Encara que el batxillerat no siga un ensenyament obligatori, tota la comunitat educativa ha de participar en el procés d'ensenyament-aprenentatge dels alumnes. Atès que ha de ser una responsabilitat compartida, és important la col·laboració de les famílies, que s'ha de concretar tant en la seva implicació en el progrés de l'alumne en l'assignatura com en la seva assistència a les diferents activitats que els alumnes duguin a terme dins o fora del centre (exposició de projectes, concerts, etc.).

6.3. Activitats i estratègies d'ensenyança i aprenentatge

Partint dels coneixements que els alumnes han assolit al llarg de la seva formació, el paper dels docent d'arts escèniques ha de ser un paper actiu com a gestor del procés d'aprenentatge dels alumnes, els quals ha de motivar perquè s'impliquin en les tasques proposades. Amb aquesta finalitat, ha d'organitzar i animar activitats que facilitin la feina col·lectiva i individual. A més, ha d'afavorir l'establiment de relacions interpersonals satisfactòries entre els alumnes i, si se dona el cas, resoldre els conflictes que puguin sorgir durant les classes.

La pràctica docent avui té dos pilars fonamentals: la feina en equip i les TIC. Pel que fa al primer aspecte, la feina amb altres professors suposa la coordinació a fi d'optimitzar recursos i aconseguir aprenentatges significatius dels alumnes. La segona qüestió implica no tan sols la formació en tecnologies de la informació i la comunicació, sinó també la seva aplicació a l'aula. En una matèria com arts escèniques, centrada en l'expressió i creativitat personals, el professor és un transmissor de valors en el sentit que les seves propostes han de ser conductores de les competències socials i cíviques. L'autocrítica és part de la pràctica ciutadana democràtica, i

l'autoavaluació de les pròpies actuacions es pot considerar la materialització d'aquella en l'àmbit acadèmic.

D'acord amb el que marca la llei, les famílies han de tenir un paper actiu en el procés educatiu en la mesura que han de conèixer les decisions relatives a l'avaluació de la matèria i han de donar suport a la pràctica docent per facilitar els aprenentatges. En aquest sentit, s'ha de facilitar la participació de les famílies en la mesura que sigui possible, per exemple, en el muntatge final.

6.4. Activitats complementàries i extraescolars

El caràcter actiu i participatiu de la matèria fa d'aquest apartat un element fonamental per al desenvolupament i fonamentació dels coneixements sobre arts escèniques i la implicació dels alumnes en els diferents tipus d'expressions artístiques com a públic, sempre des de l'actitud crítica i valorativa.

Per això, es fa necessària una rica producció d'activitats relacionades amb l'assistència a espectacles rellevants, entre les quals destaquem:

DATA	ACTIVITAT
1r Trimestre	Assistència a qualsevol tipus d'actuació musical o de dansa en el Teatre Calderón que siga pertinent per aconseguir els objectius de l'assignatura.
2n Trimestre	Assistència als concerts de Club de Jazz "El Mussol"
	Assistència a concerts didàctics
	Organització d'activitats a les jornades culturals de l'institut
	Preparació de mostres, exposicions i concerts al centre

7. Avaluació de l'alumnat

7.1. Criteris d'avaluació (incloent-hi els dels alumnes amb necessitats educatives especials, havent adequat abans els objectius generals dels continguts per a ells)

L'avaluació ha de partir dels coneixements previs per arribar a la comprensió de totes les facetes que implica el fet teatral, ha d'estar basada en l'adquisició de les competències i ha d'incloure les fases inicial, final i sumatòria. A més, ha de preveure l'autoavaluació tant de l'alumne com del professor.

La feina diària a l'aula i la participació activa i constructiva en les tasques i les activitats demandades per la programació són objecte d'avaluació i han d'incloure el progrés de l'alumne de forma individual i com a integrant del grup, valorar-ne les habilitats expressives i creatives i la seva predisposició i compromís davant les propostes que se li presenten. La identificació, la comprensió i l'explicació de les característiques pròpies de les arts escèniques en una doble perspectiva, sincrònica i diacrònica, i amb l'ajuda de fonts de consulta tradicionals i digitals, són elements del procés d'avaluació.

A més, s'ha de considerar la capacitat per donar forma a personatges que responguin a la producció, desenvolupament i resolució de conflictes dramàtics atenent a diferents teories interpretatives. En qualsevol cas, i atès el component eminentment pràctic de la matèria, i tenint també present que l'avaluació ha de ser un procés continu, el professor ha d'avaluar la tasca final, la realització d'un projecte musical, tot sospesant la capacitat de l'alumne a l'hora d'adoptar els diferents rols que implica la materialització del fet artístic. Si el procés de creació musical es tanca amb la recepció del públic i la crítica, el procés d'avaluació ha d'incloure ambdós aspectes. Des del moment que la segona es converteix en autocrítica de les pròpies produccions, l'alumne aplica no tan sols l'autoavaluació, sinó que la pot fer extensiva a la resta de companys mitjançant la coavaluació. És evident que el professor ha d'avaluar tot el procés i, si escau, reconduir-lo, per a la qual cosa ha d'establir indicadors d'assoliment. A més, s'hi han de recollir diferents aspectes, com ara la gestió de l'aula –que ha de tenir en compte com a elements bàsics l'anàlisi dels espais, la temporització i les relacions i els conflictes–, les febleses i les fortaleses de la programació, la relació amb els alumnes i les famílies, la metodologia i, en definitiva, l'eficiència en el procés d'aprenentatge.

7.2. Instruments d'avaluació

7.3. Criteris de qualificació i promoció

Per a cada competència bàsica, s'assignen els següents percentatges:

1. Competència iniciativa i esperit emprenedor (CAIP 15%)
2. Competència social i cívica (CSC 10%)
3. Competència lingüística (CCL 10%)
4. Competència consciència i expressions culturals (CCA 30%)
5. Competència aprendre a aprendre (CAA 15%)
6. Competència matemàtica i competències bàsiques en ciències i tecnologia (CM 10%)
7. Competència digital (CD 10%)

7.4. Activitats de reforç, d'ampliació i de recuperació per a pendents

Les mesures educatives complementàries per als alumnes que no hagin superat l'àrea de música seran les següents:

– Per als alumnes que han de repetir i tenien l'àrea de música suspesa, es farà un seguiment especial dels seus quaderns d'activitats i es proposaran els exercicis complementaris referits als continguts i objectius d'àrea que no estaven superats.

– Per als alumnes que han promocionat de curs, però no cursen l'assignatura de música en 4t d'ESO hauran de presentar un treball per cada avaluació sobre qüestions i temes (prèviament consultats amb la Cap de Departament), referits a la música. Aquests temes podran ser sobre temàtiques musicals diverses.

8. **Mesures d'atenció a l'alumnat amb necessitats específiques de recolzament educatiu o amb necessitat de compensació educativa**

Les propostes que a continuació es detallen es basen en la idea de que la diversitat reforça el comportament del grup-classe i ofereix a tothom oportunitats d'integrement i d'aprenentatge. Activitats de treball cooperatiu en les quals el resultat final depenga de la coordinació i col·laboració en grup, tal com les activitats corals, la formació de conjunts instrumentals, les coreografies de danses, etc. Estratègies socio-afectives que contribuïsquen al desenvolupament d'actituds positives: valoració del cos, la veu, les possibilitats d'expressió i comunicació. Presentació d'activitats que permeten distints graus de realització, procurant que s'assimilen les idees fonamentals o continguts mínims; aquells que sense esforç aconseguisquen els objectius dedicaran més temps a aprofundir en els coneixements adquirits, ampliant i investigant, sense oblidar què, en el tractament de la diversitat cal ser flexibles i aplicar les estratègies segons el criteri discret del professor, per a evitar que l'alumne se senta discriminat o catalogat com algú especial, tant positiva com negativament.

Diversitat d'interessos. A l'aula de música es pot donar la coincidència en un mateix grup classe d'alumnes que estudien i/o practiquen un instrument de manera extraescolar amb altres que tan sols han fet música a Secundària. Això suposa en els primers un domini superior del llenguatge musical, independentment de les seves capacitats en brut, que poden ser semblants a les dels alumnes que no tenen aquesta pràctica. Cal recollir informació sobre l'experiència musical de l'alumnat, per tenir-la present també en el repartiment de tasques i parts que s'han d'interpretar. El repertori d'audicions i peces per interpretar vol ser tan divers com es pugui. La finalitat és donar a conèixer a l'alumnat un ampli ventall d'estils musicals i

ahora tocar de prop una multiplicitat de gustos i empaties. Les activitats d'ampliació poden alimentar també la diversitat d'interessos i de capacitats. Es fan propostes obertes per treballar individualment o en grup, i que es poden desprendre d'algunes activitats, segons l'interès i la motivació mostrats en cada moment per l'alumnat.

Diversitat d'aptituds o capacitats. En este cas s'hauran de realitzar adaptacions curriculars no significatives o si cal significatives (ACIS). La major part del repertori admet diferents nivells d'aprofundiment o complexitat. Una gran part de les peces o els exercicis per interpretar, tant vocals com instrumentals, es presenten amb suggeriments per afegir-hi línies melòdiques o rítmiques d'acompanyament, de dificultat diversa. Això permet una interpretació adaptada a la personalitat de cada grup classe, i alhora, una distribució de papers segons les habilitats individuals de l'alumnat: els nois i les noies poden executar des d'un senzill obstinat rítmic fins a una part solística melòdica o rítmica; des d'un fragment tancat i que, per tant, es pot haver preparat prèviament, a una improvisació; des d'un fragment cantat a un d'adaptat a l'instrument preferit, etc. Com que la interpretació d'una peça musical funciona com un engranatge, l'esforç i les possibilitats de tots contribuiran igualment a l'èxit i l'efecte global de la peça. Les activitats permeten una gran flexibilitat a l'hora d'aplicar-les i adaptar-les, tant individualment com en el grup classe.

Per discapacitat. Les discapacitats motrius difícilment han de ser un fre a l'expressió musical ja que les propostes d'activitats permeten una gran flexibilitat d'aplicació. En el cas de la dansa caldrà tenir previst un paper alternatiu, però igualment participatiu, per a aquest tipus d'alumnat. Els materials es poden adaptar al llenguatge Braille per a l'alumnat amb discapacitats visuals

9. Elements transversals

9.1. Foment de la lectura

D'acord amb el que estableix l'Ordre 44/2011, de 7 de juny, per la qual es regulen els plans per al foment de la lectura en els centres docents de la Comunitat Valenciana, el Departament de Música de l'IES Andreu Sempere presenta una proposta d'actuacions per millorar la competència lingüística en castellà i valencià.

La premissa inicial és que per dur endavant actuacions de millora s'han d'optimitzar els recursos disponibles. Necessitem dedicar més temps per treballar amb l'alumnat però no podem augmentar la càrrega lectiva de les diferents matèries. Com ho fem?.

Una primera actuació seria consensuar entre les àrees de Lengua Castellana i Valencià un Currículum Integrat de Llengües (CIL) que fixe en les etapes de l'ensenyament obligatori els objectius, els continguts i els criteris d'avaluació per a cadascuna de les àrees. Amb la seqüenciació de continguts i criteris d'avaluació s'evitarien duplicitats en les dues àrees i s'optimitzaria el temps dedicat al desenvolupament de determinades habilitats.

Una aplicació correcta del CIL evita repeticions sistemàtiques de continguts ja que no s'anticipen aprenentatges i s'atenen continguts específics de les llengües no vehiculars de l'ensenyament. D'aquesta manera es propicia una major rendibilitat dels recursos destinats a la tasca d'ensenyament de les llengües curriculars.

La finalitat del CIL és millorar l'ensenyament i aprenentatge de les llengües la qual cosa fa recomanable que el professorat de llengües estrangeres, i també de clàssiques, participe de la tasca de plantejar l'enfocament de l'ensenyament i aprenentatge de les llengües de manera global. Evidentment també la finalitat és millorar l'ensenyament i aprenentatge de les altres àrees no lingüístiques perquè la llengua és l'instrument amb el qual s'adquireixen els continguts d'aquestes àrees no lingüístiques.

La necessitat de coordinar esforços comuns entre diferents àrees lingüístiques obliga el professorat a: coordinar programes i plantejaments didàctics d'una i de l'altra àrea; seqüenciar els objectius, els continguts i els criteris d'avaluació de manera conjunta per contribuir al desenvolupament de la competència comunicativa dels aprenents; assegurar una correcta transferència dels aprenentatges de l'alumnat. Tal vegada no és necessari que cada departament indique títols de llibres com a lectura obligatòria però sí seria interessant que, cada mes, les diferents assignatures proposaren lectures més breus a mode d'entrenament, com les de El País de los estudiantes que, fins i tot, tenen el qüestionari de comprensió lectora preparat. Això proporciona experiències lectores més motivadores, contínues, amb una temàtica més variada, etc.

Actuacions de Foment de la Lectura

A més del text teatral que es posarà en escena, està prevista la lectura col·lectiva a l'aula de diferents textos teatrals al llarg del curs. Aquesta antologia de textos serà representativa dels diferents estils i gèneres.

9.2. Comprensió lectora

Comprensió de textos orals: proposar activitats sobre diferents fonts i tipologies textuals (programes de ràdio i televisió, documentals, muntatges audiovisuals, conferències, cançons, anuncis publicitaris).

Comprensió de textos escrits: augmentar els exercicis de comprensió lectora.

9.3. Expressió oral i escrita

Compromís d'escriptura correcta: tots els departaments inclouen entre els seus criteris d'avaluació un referit a la correcció lingüística de manera que, per exemple un 10% de la nota estiga relacionat amb el respecte a la norma ortogràfica, la correcció lèxica i gramatical, la presentació dels treballs i el respecte pel termini de lliurament.

Expressió oral i escrita: l'alumnat ha de produir textos escrits de caràcter divers d'acord amb les especificitats de cada àrea curricular (textos creatius, textos per a la vida quotidiana, cartes, correus electrònics, etc) a més de potenciar les activitats d'expressió oral.

9.4. Comunicació audiovisual i TIC (incloent-hi mesures per a difondre les bones pràctiques en el seu ús)

El Departament de Música ha dotat des de fa anys l'aula de música amb eines TIC. Estes eines intenten apropar als alumnes a l'ús i adquisició de noves tecnologies per a la reproducció i enregistrament de la música.

A més a més els materials didàctics estaran disponibles al curs Història de la música i la dansa del moodle del centre i les diferents activitats, exercicis i produccions de l'alumnat es realitzaran, de manera preferent, utilitzant ferraments TIC i es posaran a disposició del professor mitjançant el drive.

9.5. Emprenedor/a

Des de la nostra programació hi ha que ajudar a que l'alumne aconseguisca diferents objectius en aquesta competència:

- Optimitzar recursos personals.
- Assumir les responsabilitats encomanades i donar compte d'elles.
- Ser constant en el treball, superant las dificultades.
- Dirimir la necessitat d' ajuda en funció de la dificultat de la tasca.

- Gestionar el treball del grup coordinant tasques i temps.
- Contagiar l'entusiasme per la tasca i tenir confiança en les possibilitats de aconseguir objectius.
- Prioritzar la consecució d'objectius grupals sobre els interessos personals.
- Generar noves i divergents possibilitats des de coneixements previs d'un tema.
- Configurar una visió de futur realista i ambiciosa.
- Mostrar iniciativa personal per iniciar o promoure accions noves.
- Assumir riscos en el desenvolupament de les tasques o projectes.
- Actuar amb responsabilitat social i sentit ètic en el treball.

9.7. Educació cívica i constitucional

Conèixer les activitats humanes, adquirir una idea de la realitat històrica a partir de distintes fonts, i identificar les implicacions que te viure en un Estat social i democràtic de dret refrendat per una constitució. Aplicar drets i deures de la convivència ciutadana en el context de l'escola.

10. **Avaluació de la pràctica docent i indicadors de consecució, tant per a avaluar els aprenentatges de l'alumnat com els processos d'ensenyança i la pròpia pràctica docent**

Per tal d'avaluar correctament la pràctica docent i el procés d'ensenyança es tindran en compte els següents aspectes:

- Organització i coordinació del grup.
- Planificació de la feina: dotació i distribució dels mitjans i del temps.
- Participació: ambient de treball i participatiu. Clima de tolerància, consens i aprovació d'acords. Implicació de l'alumnat. Procés d'integració en el treball. Relació i implicació dels pares. Relació entre iguals i entre alumnes i professora.

Respecte a l'avaluació del propi projecte curricular: a la fi d'establir una avaluació plena de tot el procés s'avaluaran els següents indicadors d'èxit:

- Desenvolupament en la classe de la programació.
- Relació entre objectius i continguts.
- Adequació dels objectius i continguts a les necessitats reals.
- Adequació dels mitjans i la metodologia amb les necessitats reals.
- Material disponible.

- Tipus d'alumnes.
- Relació: alumnes – professor/a.

Per a registrar les evidències d'aprenentatge vinculades als estàndards utilitzarem dossiers d'aprenentatge a l'aula, diaris de classe, llistes d'observació i d'altres recursos. Al llarg de les diferents unitats didàctiques anirem planificant la realització i recollida de productes que mostre el nivell de consecució de l'estàndard i mostre l'evolució del mateix al llarg del curs.

El dossier d'aprenentatge és una eina d'avaluació del procés d'aprenentatge que consisteix fonamentalment en la recollida d'evidències d'evolució de l'alumne, pot reglar-se la recollida d'evidències o deixar a a l'alumne que seleccione quins vol mostrar. Cada evidència porta una reflexió afegida sobre el treball realitzat, les dificultats trobades i objectius de millora personal. El document del dossier d'aprenentatge pot realitzar-se en paper o format digital.

Les evidències que podem recollir poden ser:

- Activitats de les unitats didàctiques o de la guia que treballen explícitament sobre els estàndards definits en la unitat.
- Mapes mentals o conceptuals elaborats pels alumnes.
- Productes d'aprenentatge dissenyats en tasques d'aplicació en un context real.
- Proves escrites que recullen els estàndards d'aprenentatge.
- Problemes d'aplicació de continguts en els quals és necessari el desenvolupament del raonament lògic.
- Eines d'autoavaluació i coavaluació del treball a l'aula.